

Zagreb, 15. listopada 2008.

Predmet: Pravni temelj Odluke o korištenju starijih hrvatskih novina u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, 15. travnja 2008.

Odluka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o korištenju starijih hrvatskih novina u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od 15. travnja 2008. pravno je utemeljena na više pravnih izvora i to na: Zakonu o knjižnicama (Narodne novine br. 105/97, 5/98 i 104/00), **Pravilniku o zaštiti knjižnične građe** (Narodne novine br. 52/05) Pravilniku o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine br. 43/01), Statutu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (2005), Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (2003).

Zakon o knjižnicama (članak 6.) kaže da knjižnična djelatnost osobito obuhvaća stručnu obradu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe, te **provođenje mjere zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro**.

Nadalje, isti Zakon (članak 15.) propisuje da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, kao središte hrvatskoga knjižničkog sustava, ima obvezu čuvati i obavljati knjižničnu građu u skladu s međunarodnim programom.

Vezano za gore navedenu odredbu Zakona o knjižnicama, Statut Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, (članak 6.) kao i Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (članak 1.) propisuje kao bitnu funkciju Knjižnice očuvanje i obnovu knjižnične građe u sklopu međunarodnog programa Preservation and Conservation (PAC).

Sukladno odredbi članka 45. Zakona o knjižnicama, knjižnice su dužne poduzimati mjere za zaštitu i čuvanje knjižnične građe prema Pravilniku o zaštiti knjižnične građe koji je donio ministar kulture na prijedlog Hrvatskog knjižničkog vijeća, uz prethodnu suglasnost ministra znanosti, obrazovanja i športa.

Predmetnim Pravilnikom se uređuju mjere zaštite i očuvanja knjižnične građe i to posebno uvjeti čuvanja, način pohrane i oblici korištenja knjižnične građe, a o kojim mjerama se posebno vodilo računa pri donošenju ove Odluke.

Nadalje, na jedinstvene i rijetke primjerke knjiga, zbirke knjiga, novina, rukopisa i drugu knjižničnu građu koja ima obilježja kulturnog dobra, odnosno koja je od posebnog značenja ili vrijednosti, primjenjuju se i propisi o zaštiti kulturnih dobara te se ta građa može koristiti samo pod posebnim uvjetima, a koje uvjete propisuje Knjižnica svojim **Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu**.

Bitno je također naglasiti da, Zakon o knjižnicama (članak 51) predviđa i novčanu kaznu za prekršaj koji počini Knjižnica ukoliko ne poduzme potrebne mjere za zaštitu knjižnične građe.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, sukladno i Pravilniku o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (članak 18.) obvezna je poticati i sudjelovati u zaštiti knjižne građe koja ima svojstvo kulturnog dobra ili raritetnog primjerka, te stoga Knjižnica predlaže i provodi primarnu i preventivnu zaštitu navedene građe na području svoje matičnosti.

U ostvarivanju svojih funkcija kao nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu, Knjižnica mora ispuniti sljedeće zadaće: prikupljanje, obradu, pohranu, čuvanje, **trajnu zaštitu i osiguravanje dostupnosti ukupnog fonda nacionalne zbirke Croatica**. Croatica obuhvaća rukopise, tiskanu, elektroničku i ostalu knjižničnu građu, sukladno Statutu NSK (članak 6).

Sukladno članku 1. Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica daje mišljenje koja knjižnična građa ima svojstvo **kulturnog dobra** te provodi i promiče preventivne mjere zaštite i konzervacije te građe.

Nadalje, nizom odredbi navedenog Pravilnika, točno je određeno na koji se način može koristiti pojedina građa (članak 7.) i u kojim slučajevima se može izuzeti od korištenja pojedina građa (članak 9.) te kada se može ograničiti korištenje građe na samo određenim medijima (članak 7. točka 11).

Slijedom navedenoga, razvidno je da je navedena Odluka pravno utemeljena i da korisnici, mogu koristiti predmetnu građu koja se nalazi u fondu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, ali pri tome trebaju biti poštovana kako pravna tako i pravila struke.

Sandra Đurica, dipl. iur.
Pravna služba NSK